

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft samt av 49 § i lagen om offentlig upphandling

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft samt i lagen om offentlig upphandling. Propositionens syfte är att bekämpa grå ekonomi inom byggverksamheten.

I propositionen föreslås det att till lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft ska fogas särskilda bestämmelser som gäller byggverksamhet, för att effektivisera lagens funktionalitet och ge beställarna bättre möjligheter att säkerställa avtalsparternas pålitlighet.

I lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft föreslås ändringar som innebär att utredningsskyldigheten inom byggverksamhet ska omfatta de utredningar och intyg som nämns i lagen, trots att avtalspartens verksamhet är etablerad eller avtalsförhållandet mellan beställaren och avtalsparten kan anses vara etablerat som en följd av tidigare avtalsförhållanden eller av orsaker som kan jämföras därmed.

Det föreslås att beställarens utredningsskyldighet inom byggverksamhet ska kompletteras med ett intyg över tecknande av olycksfallsförsäkring.

För att effektivisera iakttagandet av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft föreslås i propositionen bestämmelser om en förhöjd försumelseavgift som ska gälla byggverksamhet. Avgiften ska vara minst 16 000 euro och högst 50 000 euro. Den ska kunna påföras om beställaren har ingått avtal med en part som meddelats näringsförbud eller om beställaren är medveten om att avtalspartnern inte kommer att iaktta lagen.

Lagen om offentlig upphandling föreslås bli ändrad så att i fortsättningen varje upphandlande enhet till ett entreprenadkontrakt om byggverksamhet ska foga en klausul enligt vilken det i anställningsförhållanden förknippade med kontraktet ska följas åtminstone de minimivillkor för ett anställningsförhållande som enligt Finlands lag och bestämmelserna i kollektivavtalen ska iakttas i likartat arbete.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2012.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Beställaransvarslagen	3
Lagen om olycksfallsförsäkring	5
Lagen om offentlig upphandling	6
Tillsynen över beställaransvarslagen.....	6
2.2 Bedömning av nuläget	7
Utvidgning av beställarens utredningsskyldighet.....	7
Förhöjd försummelseavgift och uteslutning från offentlig upphandling.....	8
Utvidgning av beställarens utredningsskyldighet till att omfatta olycksfallsförsäkring	9
Utredning av pensions- och olycksfallsförsäkringarnas täckning och varaktighet ...	9
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	10
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	11
4.1 Ekonomiska konsekvenser	11
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	12
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	13
DETALJMOTIVERING	14
1 LAGFÖRSLAG	14
1.1 Lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft.....	14
1.2 Lagen om offentlig upphandling.....	17
2 IKRAFTTRÄDANDE	17
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	17
LAGFÖRSLAG	19
1. Lag om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft	19
2. Lag om ändring av 49 § i lagen om offentlig upphandling	21
BILAGA	22
PARALLELTEXT	22
1. Lag om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft	22
2. Lag om ändring av 49 § i lagen om offentlig upphandling	24

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

De skador som ekonomisk brottslighet och grå ekonomi orsakar samhället är omfattande. Bekämpningen av grå ekonomi är viktig både för en fungerande arbetsmarknad och för en jämlik konkurrens mellan företagen. Enligt en undersökning om den grå ekonomin som riksdagen har låtit utföra och även enligt näringslivets egna bedömningar orsakar den grå ekonomin inom byggbranschen årliga förluster på cirka 400–500 miljoner euro i skatter och andra avgifter.

Skadorna på grund av grå ekonomi har ökat speciellt inom byggbranschen. Det kalkylmässiga underskottet i de mervärdesskatter som ska betalas inom byggverksamheten uppskattades år 2008 vara drygt 260 miljoner euro och den inhemska arbetskraften inom den grå ekonomin uppskattades till cirka 9 000 årsverken, som beräknades motsvara 360 miljoner euro i hemlighållna arbetsinkomster. Den utländska arbetskraftens andel uppskattades samma år utgöra cirka 30 000 personer och cirka 15 procent av hela arbetskraften inom husbyggnadsbranschen.

Under de senaste åren har den grå ekonomin inom byggbranschen internationaliserats och samtidigt blivit allvarigare. Arbets- och näringsministeriet tillsatte i november 2010 en arbetsgrupp för att utreda bekämpningen av grå ekonomi inom byggbranschen och hotell- och restaurangbranschen. Arbetsgruppen överlämnade våren 2011 sitt betänkande med förslag till flera ändringar i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006, nedan *beställaransvarslagen*). Ändringarna gällde bl.a. omfattningen av beställaransvarslagens utredningsskyldighet i byggbranschen, en förhöjd försummelseavgift och uteslutning från offentlig upphandling, utökande av utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen med utredning om existensen av en olycksfallsförsäkring samt utredning av försäkringarnas täckning och varaktighet.

2 Nuläge**2.1 Lagstiftning och praxis****Beställaransvarslagen**

Man försöker bekämpa den grå ekonomin genom mångahanda lagstiftning och på många olika sätt. Beställaransvarslagen syftar till att främja lika konkurrens mellan företag samt iakttagande av anställningsvillkoren. Syftet med lagen är att för företag och offentligrättsliga sammanslutningar skapa förutsättningar att säkerställa att företag som med dem ingår avtal om hyrd arbetskraft och underleverans uppfyller sina lagstadgade förpliktelser såsom avtalsparter och arbetsgivare.

Utgångspunkten för beställaransvarslagen är att beställaren får välja sin avtalspartner och lagen ger beställaren ett verktyg att utreda om avtalspartnern är pålitlig. I beställaransvarslagen föreskrivs sanktioner för ingående av avtal endast i vissa situationer, som anges i lagen. Annars kan beställaren ingå avtal med avtalspartnern efter att ha fått de utredningar som föreskrivs i lagen. Beställaransvarslagen reglerar avtalstillfället och ingriper inte mot försummelser som eventuellt framkommer under avtalsperioden.

Beställaransvarslagen tillämpas på beställare som i Finland anlitar hyrda arbetstagare eller i vars arbetslokaler eller på vars arbetsställen i Finland sådana arbetstagare arbetar som är anställda hos en arbetsgivare som har ingått underleverantörsavtal med beställaren och vars arbetsuppgifter anknyter till sådana arbetsuppgifter som normalt utförs i beställarens verksamhet eller transporter som anknyter till beställarens normala verksamhet. I fråga om byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande tillämpas lagen dessutom på beställare som är byggherrar och på alla dem i en avtalskedja som på en i 49 § i arbetarskyddslagen (738/2002) avsedd gemensam arbetsplats är beställare av en helhet som omfattar en arbetsprestation.

Beställaransvarslagen tillämpas inte, om arbete som utförs av hyrda arbetstagare fort-

går sammanlagt högst 10 arbetsdagar eller om värdet av vederlaget för ett i lagen avsett underleverantörsavtal utan mervärdesskatt understiger 7 500 euro. Vid uträkningen av dessa gränsvärden anses arbetet ha fortgått utan avbrott, om det arbete eller det arbetsresultat som presterats för beställarens räkning baserar sig på flera avtal som utan avbrott eller med endast korta avbrott följer på varandra.

Beställarens utredningsskyldighet syftar till att ge beställaren så riktiga uppgifter som möjligt om huruvida avtalsparten är pålitlig och huruvida denne har för avsikt att agera på det sätt som förutsatt i lagstiftningen. Om beställarens utredningsskyldighet föreskrivs i 5 § i beställaransvarslagen. Beställaren ska inhämta de uppgifter som avses i lagen innan avtalet ingås och avtalsparten är skyldig att lämna dem till beställaren. Utredningsskyldigheten omfattar en utredning om huruvida företaget är infört i förskottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret och registret över mervärdesskattskyldiga, ett utdrag ur handelsregistret, ett intyg över betalda skatter eller ett intyg över skatteskuld eller en utredning om att en betalningsplan angående skatteskulden har gjorts upp, ett intyg över tecknande av pensionsförsäkringar samt över betalning av pensionsförsäkringsavgifter eller en utredning om att en betalningsöverenskommelse har ingåtts angående pensionsförsäkringsavgifter som förfallit till betalning samt en utredning om vilket kollektivavtal som ska tillämpas på arbetet eller om de centrala anställningsvillkoren. Ett utländskt företag ska lämna motsvarande uppgifter till beställaren.

Beställaren kan också själv inhämta största delen av de uppgifter som omfattas av utredningsskyldigheten. Uppgifter som omfattas av integritetsskyddet kan dock fås endast av avtalspartnern. Beställaren har rätt att godkänna utredningar eller intyg av någon annan än en myndighet, om dessa har utfärdats av någon annan bedömare eller registerförare som allmänt anses vara tillförlitlig.

Beställaransvarslagen och utredningsskyldigheten enligt den medför kostnader för företagen. För att kostnaderna inte ska bli oskäliga i förhållande till den uppnådda nyttan, har det i lagen föreskrivits om situationer då

utredningar inte behöver inhämtas. Beställaren behöver inte begära de utredningar som avses i beställaransvarslagen, om beställaren har grundad anledning att lita på att avtalsparten fullgör sina lagstadgade skyldigheter till följd av att avtalsparten är staten, en kommun, en samkommun eller någon annan pålitlig part som nämns i lagen, om avtalspartens verksamhet är etablerad, om avtalsförhållandet mellan beställaren och avtalsparten kan anses vara etablerat som en följd av tidigare avtalsförhållanden eller till följd av orsaker som kan jämföras med ovannämnda.

Avtalspartens verksamhet anses vara etablerad, om avtalsparten har bedrivit näringsverksamhet i minst tre år. Då behöver beställaren inte begära alla utredningar, om beställaren har grundad anledning att lita på sin avtalspart. Faktorer som ökar tilliten är t.ex. tidigare erfarenheter av avtalsverksamhet mellan parterna. På motsvarande sätt ska utredningarna och uppgifterna dock alltid begäras, om beställaren inte har grundad anledning att lita på avtalspartnern. En sådan anledning kan t.ex. vara uppgift om att bolaget har fått en ny ägare och att den nya ägarens verksamhetsmetoder är okända.

Som bedrivande av näringsverksamhet enligt beställaransvarslagen anses att företaget de facto har bedrivit verksamhet i minst tre år. T.ex. ett så kallat skrivbordsbolag uppfyller inte detta kriterium.

Beställaren kan låta bli att begära ovannämnda del av utredningarna om avtalsförhållandet mellan parterna är etablerat. Det är svårt att exakt i år ange när ett avtalsförhållande är etablerat. För att ett avtalsförhållande mellan beställaren och avtalsparten ska vara etablerat förutsätts inte att det har varat i tre år, eftersom det medan avtalsförhållandet varar är lättare att konstatera om den andra parten har uppfyllt sina förpliktelser. Enligt förarbetet till lagen (RP 114/2006 rd) kan ett avtalsförhållande anses vara etablerat redan efter cirka två år, om det under denna tid mellan beställaren och avtalsparten även i praktiken har ingåtts sådana avtal som avses i beställaransvarslagen.

Utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen hänför sig till tidpunkten för ingående av ett entreprenadavtal eller något annat

avtal. Om avtalet varar över 12 månader ska beställarens avtalspart lämna en del av utredningarna på nytt.

Brott mot beställaransvarslagen orsakar beställaren en försummelseavgift på högst 16 000 euro. Om försummelseavgiften föreskrivs i 9 §. En försummelseavgift enligt beställaransvarslagen kan påföras i tre från varandra avvikande situationer. För det första kan en försummelseavgift påföras beställaren för brott mot utredningsskyldigheten. Det är fråga om försummelse om beställaren t.ex. inte har inhämtat en eller flera utredningar eller de utredningar som beställaren har inhämtat är äldre än tre månader.

För det andra påförs beställaren en försummelseavgift om beställaren ingår ett avtal med en näringsidkare som meddelats näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud (1059/1985) eller med ett företag vars bolagsman eller styrelseledamot eller vars verkställande direktör eller någon annan person i därmed jämförbar ställning inom bolaget har meddelats näringsförbud. Näringsförbudet framgår bland annat av handelsregisterutdraget, som beställaren är skyldig att inhämta.

För det tredje påförs en försummelseavgift om beställaren har ingått ett avtal trots att beställaren måste ha känt till att den andra avtalsparten inte haft för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Då har avtalsparten inte dömts till näringsförbud, men av andra omständigheter kan dras den slutsatsen att det inte är skäl att ingå avtal med parten. Enligt förarbetet till lagen gäller bestämmelsen närmast sådana fall då beställaren visar en tydlig och utifrån allmän livserfarenhet observerbar likgiltighet inför det faktum att avtalsparten inte uppfyller sina förpliktelser. Bestämmelsen kan tillämpas t.ex. då beställaren av avtalsofferten har kunnat förstå att den överenskomna arbetsprestationen inte kan utföras till det offererade priset på så sätt att avtalsparten i egenskap av arbetsgivare sköter även redovisningen av skatter samt betalningen av arbetsgivares socialskyddsavgifter samt minimilöner till alla arbetstagare som behövs för att åstadkomma arbetsprestationen.

När storleken på försummelseavgiften bestäms beaktas graden, arten och omfattningen

av brottet mot utredningsskyldigheten samt värdet av avtalet mellan beställaren och dennes avtalspart. Som faktorer som sänker försummelseavgiften beaktas beställarens strävan att förhindra eller undanröja konsekvenserna av försummelsen och som faktorer som höjer avgiften beaktas upprepad och planmässig försummelse samt andra omständigheter.

Försummelseavgiften kan lämnas opåfordrad eller påföras till ett belopp som understiger minimibeloppet, om gärningen kan anses vara ringa och om det med tanke på omständigheterna är skäligt att avgift inte påförs eller påförs till ett belopp som understiger minimibeloppet.

Regionförvaltningsverket ålägger genom sitt beslut beställaren att betala försummelseavgift inom den tid som utsatts i beslutet.

Lagen om olycksfallsförsäkring

Arbetsgivaren är skyldig att försäkra sina arbetstagare för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar genom en lagstadgad olycksfallsförsäkring. Om arbetsgivarens skyldighet att försäkra arbetstagaren föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Arbetsgivaren är utom i vissa undantagsfall skyldig att teckna olycksfallsförsäkring. Arbetsgivaren är fri från sin försäkringsplikt tills antalet arbetsdagar som arbetsgivaren låtit utföra under kalenderåret överstiger 12. Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund svarar då för skadeståndet för ett olycksfall i arbetet som har drabbat arbetstagaren. Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund har rätt att av arbetsgivaren återkräva ett skadestånd som förbundet har betalat, dock högst 83,75 euro per olycksfall. Dessutom har staten inte försäkringsplikt, men om ett olycksfall inträffar betalas skadestånd av statens medel enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Utgångspunkten för lagen om olycksfallsförsäkring är att arbete som utförs i Finland ska försäkras i Finland. Utländska arbetstagare som står i arbetsförhållande till en finländsk arbetsgivare, försäkras som finländska arbetstagare. I fråga om utstationerade arbetstagare beror tillämpningen av den finska lagen om olycksfallsförsäkring på om utsta-

tioneringen sker från ett EU- eller EES-land eller från tredjeländer och om med det utstationerande landet har ingåtts en sådan överenskommelse om social trygghet som omfattar olycksfallsförsäkring.

Lagen om offentlig upphandling

Konkurrensutsättningen av offentliga upphandlingar regleras av lagen om offentlig upphandling (348/2007, nedan *upphandlingslagen*). Syftet med lagen är att effektivisera användningen av allmänna medel, främja upphandling av hög kvalitet och garantera jämlika möjligheter för företag och andra sammanslutningar att erbjuda varor, tjänster och byggtreprenader vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling. År 2009 avgjordes nästan 4 000 byggtreprenader genom offentlig upphandling och deras sammanlagda värde var nästan 4 miljarder euro.

Upphandlingslagen reglerar konkurrensutsättningen vid offentlig upphandling. Liksom beställaransvarslagen reglerar också upphandlingslagen avtalstillfället och det är inte möjligt att med stöd av den åtgärda sådant som sker efter att avtalet har ingåtts.

I 49 § i upphandlingslagen föreskrivs det om särskilda villkor för upphandlingskontrakt. Enligt 2 mom. ska till ett entreprenadkontrakt mellan en statlig centralförvaltningsmyndighet och en privat arbetsgivare som tilldelats kontraktet i ett anbudsförfarande innan kontraktet undertecknas fogas en klausul enligt vilken det i anställningsförhållanden förknippade med kontraktet ska följas åtminstone de minimivillkor för ett anställningsförhållande som enligt Finlands lag och bestämmelserna i kollektivavtalen ska iakttas i likartat arbete.

I 53 § i upphandlingslagen föreskrivs det om uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott. Den upphandlande enheten ska utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om enheten fått kännedom om att den sökande eller anbudsgivaren eller en person i dess ledning eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren har dömts för deltagande i en organiserad kriminell organisations verksamhet, gi-

vande av muta, skattebedrägeri, grovt skattebedrägeri, subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri eller subventionsmissbruk penningtvätt eller grov penningtvätt eller ockerliknande diskriminering i arbetslivet.

Även en anbudssökande eller anbudsgivare som på grund av ett brott som nämns ovan har dömts till samfundsbot enligt 9 kap. i strafflagen (39/1889) ska uteslutas ur anbudsförfarandet.

Den upphandlande enheten ska utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet också på grundval av en laga-kraftvunnen dom för ett sådant brott i någon annan stat som motsvarar ett brott som nämns ovan. I Europeiska gemenskapens medlemsstater gäller bestämmelserna följande brott som nämns i Europeiska gemenskapens lagstiftning: 1) deltagande i en kriminell organisation enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets gemensamma åtgärd 98/773/RIF om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott, 2) bestickning enligt definitionen i artikel 3 i konventionen av den 26 maj 1997 utarbetad på grundval av artikel 3.2 c i Fördraget om Europeiska unionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och på det sätt som avses i artikel 2.1 a i rådets rambeslut 2003/568/RIF om kampen mot korruption inom den privata sektorn, 3) bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, samt 4) penningtvätt enligt definitionen i artikel 1 i rådets direktiv 91/308/EEG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar.

Undantag från skyldigheten att ur anbudsförfarandet utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare som dömts för ett brott som avses i paragrafen kan göras på grund av ett tvingande allmänintresse eller för att den dömde inte längre har en ansvarsfull position i det anbudsgivande företaget.

Tillsynen över beställaransvarslagen

Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland an-

svarar i hela Finland för tillsynen över beställaransvarslagen. År 2010 gjordes sammanlagt 872 beställaransvarskontroller, varav 96 procent utfördes i form av arbetsplatskontroller. Kontroller gjordes inom alla ansvarsområden inom arbetarskyddet. Kontrollerna fördelade sig branschvis så att cirka hälften av alla utförda kontroller hänförde sig till byggbranschen.

I 63 procent av de kontrollprocesser som slutfördes före utgången av januari 2011 upptäcktes vissa brister. De kontroller där brister hade upptäckts ledde alltid till att en eller flera anvisningar gavs till beställaren. I största delen av dessa fall hade kontrollobjektet getts anvisning om att utredningarna i fortsättningen ska inhämtas innan ett avtal ingås och att de inte får vara äldre än tre månader.

Sammanlagt 2 541 avtal granskades. Av dem avgränsades 1 307 (51 %) från beställarens utredningsskyldighet. Vid en kontroll granskades i medeltal tre underleverantörsavtal eller avtal om hyrd arbetskraft. Brev om hörande om försummelse av utredningsskyldigheten sändes till 130 beställare (15 % av alla kontroller som gjordes 2010) och 51 beställare (6 %) påfördes försummelseavgifter, som uppgick till sammanlagt 302 500 euro. I de fall som ledde till försummelseavgift gällde bristerna oftast punkterna om betalda skatter och pensionsförsäkringar. Försummelseavgift påfördes i 19 fall för avtal som ingåtts med en utländsk underleverantör eller ett utländskt bemanningsföretag (40 % av besluten). I tre fall påfördes försummelseavgiften med stöd av 9 § 1 mom. 3 punkten.

Under år 2010 upptäcktes fler förfalskade dokument än under tidigare år. Under tidigare år har det upptäckts 1–5 dokument per år, medan det då rapporten skrevs hade upptäckts 18 vid de kontroller som gjordes 2010. Vid en av dessa kontroller upptäcktes sex förfalskade dokument, i de övriga fallen upptäcktes 1–2 förfalskningar per kontroll.

2.2 Bedömning av nuläget

Utvidgning av beställarens utredningsskyldighet

I tillämpningen av beställaransvarslagen har undantaget i fråga om etablerad verk-

samhet och etablerat avtalsförhållande vållat problem inom byggbranschen. Bestämmelsen leder i praktiken till att en stor del av de avtal som har upptagits till granskning faller utanför lagens tillämpningsområde. År 2010 föll cirka hälften av alla avtal som beställaransvarsinspektörerna granskade utanför beställarens utredningsskyldighet. Största delen av dessa befriades från utredningsskyldigheten uttryckligen på grund av etablerad verksamhet och etablerade avtalsförhållanden.

Det är omöjligt för tillsynsmyndigheterna att på förhand veta när ett avtalsförhållande i varje enskilt fall har inletts. Att utreda om det är fråga om etablerad verksamhet eller ett etablerat avtalsförhållande är svårt och det är lätt att i efterhand hänvisa till det. Speciellt av denna orsak har parterna i byggbranschen föreslagit att denna bestämmelse ska slopas inom byggbranschen. Ett etablerat avtalsförhållande garanterar inte heller att avtalspartnern uppfyller de lagstadgade kraven. Dessutom skulle det med tanke på tillämpningen av lagen vara klarare, om beställaren var tvungen att begära utredningarna av avtalspartnern i samband med varje avtal.

I byggbranschen har utvecklats elektroniska system och tjänster med vars hjälp man har försökt minska de kostnader som utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen orsakar. Elektroniska tjänster erbjuds av bl.a. Rakentamisen Laatu RALA ry, Suomen Tilaaajavastuu Oy, Henkilö- ja Yritysarviointi Seti Oy och Suomen Asiakastieto Oy. Dessa tjänster utnyttjas allmänt i byggbranschen och därför medför en ändring av bestämmelserna om etablerad verksamhet och etablerade avtalsförhållanden inga oskäligen kostnader för branschen.

Ett utländskt företag ska lämna beställaren motsvarande uppgifter på ett förståeligt sätt. Om det i det utländska företagets etableringsstat inte finns tillförlitliga uppgifter som är jämförbara med de finländska uppgifterna eller om företaget t.ex. inte är skyldigt att teckna en pensionsförsäkring för sin arbetstagare, ska företaget ge beställaren en tillförlitlig utredning om att uppgifterna inte behövs eller att det är omöjligt att få dem.

Enligt de iakttagelser som har gjorts av ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland är största

delen av de utländska företag i Finland som erbjuder hyrd arbetskraft eller underleverans polska eller estniska. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland informerar på sin webbplats för Polens och Estlands del om motsvarigheten till utredningarna enligt beställaransvarslagen och om utredning av utländska avtalspartners pensionsförsäkringar. Dessutom har ansvarsområdet klarlagt motsvarande uppgifter för Lettlands och Litauens del och också de kommer att publiceras.

I fråga om utstationerade arbetstagare beror skyldigheten att teckna pensionsförsäkring för en arbetstagare i Finland på om utstationeringen sker från ett EU- eller EES-land eller från tredjeländer och om det har ingåtts en överenskommelse om social trygghet med det utstationerande landet. När en arbetsgivare tillfälligt utstationerar en arbetstagare från ett EU- eller EES-land för att arbeta i Finland, bestäms arbetstagarnas sociala trygghet enligt EU-lagstiftningen (förordning 883/2004 och för EES-ländernas del förordning 1408/71) och den utstationerade arbetstagaren kvarstår för den utsatta tiden i det utstationerande landets system för social trygghet. Under den tiden behöver den utländska arbetsgivaren inte teckna arbetspensionsförsäkring för arbetsgivaren enligt finsk lagstiftning. Myndigheten i det utstationerande landet beviljar på ansökan ett A1- eller E101-intyg över att personen omfattas av det utstationerande landets system för social trygghet.

När en arbetsgivare i ett tredjeland tillfälligt utstationerar en arbetstagare för att arbeta i Finland, är arbetsgivaren i regel skyldig att pensionsförsäkra arbetstagaren i Finland. Undantag är situationer där Finland har ingått en överenskommelse om social trygghet med det utstationerande landet. Då kvarstår de utstationerade arbetstagarna enligt överenskomsten om social trygghet i den utstationerande statens system för social trygghet. Finland har för närvarande en gällande överenskommelse om social trygghet med Australien, Chile, Israel, Kanada, Quebec och USA.

Förhöjd försummelseavgift och uteslutning från offentlig upphandling

Brott mot beställaransvarslagen orsakar beställaren en försummelseavgift på högst 16 000 euro. En försummelseavgift enligt beställaransvarslagen kan påföras i tre från varandra avvikande situationer. När beställaren har påförts en försummelseavgift för försummelse av utredningsskyldigheten, är den nuvarande maximala försummelseavgiften enligt beställaransvarslagen tillräcklig. När ett avtal ingås med någon som har meddelats näringsförbud eller med medvetande om att avtalspartnern inte kommer att iaktta lagstiftningen, finns det en risk för att beställaren med avsikt försöker kringgå lagstiftningen och t.ex. låta utföra en del av en entreprenad som svartjobb. I sådana fall kan det anses att beställaren åtminstone för egen del främjar grå ekonomi. I så fall kan också en strängare påföljd vara motiverad.

Ofta är värdet av entreprenadavtalen flera miljoner euro och då kan också de ekonomiska konsekvenserna av brott mot lagen vara avsevärda. Försummelseavgiften bör till sina verkningar vara effektiv och stå i rätt proportion till försummelsens betydelse med beaktande av de ekonomiska intressena. Eftersom en försummelseavgift enligt beställaransvarslagen kan påföras i tre från varandra avvikande situationer, bör man överväga att gradera och skärpa sanktionssystemet så att det för vissa förseelser påförs en högre försummelseavgift.

De offentliga aktörerna bör positivt verka för att lagen iakttas och konkurrensen är sund inom branschen. De statliga upphandlande enheterna är redan nu skyldiga att till ett entreprenadkontrakt foga en klausul enligt vilken det i anställningsförhållanden förknippade med kontraktet ska följas åtminstone de minimivillkor för ett anställningsförhållande som enligt Finlands lag och bestämmelserna i kollektivavtalen ska iakttas i likartat arbete. Det skulle vara befogat att utvidga denna skyldighet till att omfatta alla upphandlande enheter inom byggverksamheten. Dessutom bör man i fortsättningen, när det gäller andra än en statlig centralförvaltningsmyndighet, utreda behovet av en motsvarande förpliktel-

se och hur den skulle fungera i andra branscher.

Förseelserna mot beställaransvarslagen i ovan beskrivna situationer är ofta tecken på företagets nonchalans gentemot arbetstagarnas minimiarbetsvillkor. Sådana aktörer bör inte delta i offentlig upphandling, som bekostas med skattebetalarnas medel. Å andra sidan bör man beakta att uteslutning från offentlig upphandling i allmänhet är en hård påföljd för ett företag. Alla förseelser mot beställaransvarslagen kan inte anses vara så allvarliga att de ska ha en sådan påföljd.

Kommissionen lade i december 2011 fram ett förslag till modernisering av EU-lagstiftningen om offentlig upphandling (KOM(2011) 896 slutlig). Enligt kommissionens egen bedömning ska moderniseringsarbetet slutföras före utgången av 2012. Därefter inleds det nationella genomförandet av ändringarna och i det sammanhanget är det ändamålsenligt att överväga om ovannämnda bestämmelser för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet ska införas i upphandlingslagen.

Utvidgning av beställarens utredningsskyldighet till att omfatta olycksfallsförsäkring

Utgångspunkten för lagen om olycksfallsförsäkring är att arbete som utförs i Finland ska försäkras i Finland. Skyldigheten att teckna en olycksfallsförsäkring bestäms i fråga om utstationerade arbetstagare på samma sätt som den ovan beskrivna skyldigheten att teckna en pensionsförsäkring. Befriade från skyldigheten att teckna olycksfallsförsäkring i Finland är företag etablerade i EU- och EES-länder som sänder sina arbetstagare till Finland och vars arbetsgivare har ett A1- eller E101-intyg. På motsvarande sätt är företag som sänder arbetstagare till Finland från tredjeländer skyldiga att teckna olycksfallsförsäkring, om det inte har ingåtts en sådan överenskommelse om social trygghet med det utsändande landet som omfattar olycksfallsförsäkring. Finland har för närvarande en gällande överenskommelse om social trygghet med Australien, Chile, Israel, Kanada, Quebec och USA. Av dessa omfattar överenskommelserna med Israel och Quebec olycksfallsförsäkring.

Utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen har ansetts vara bristfällig, eftersom den inte berör arbetsgivarens samtliga lagstadgade försäkringar. Ursprungligen inkluderades utredning om olycksfallsförsäkring inte i utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen bl.a. av den orsaken att Europaparlamentets och rådets direktiv om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (96/71/EG) inte förutsätter det. Utifrån erfarenheterna vid tillsynen kan bl.a. konstateras att tecknandet av olycksfallsförsäkring ofta försummas, om förpliktelserna enligt beställaransvarslagen inte har uppfyllts.

I byggbranschen inträffar på grund av branschens karaktär många olycksfall. Enligt en utredning av Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund inträffade det i byggbranschen 2007 cirka 9 000 olycksfall i arbetet som ledde till minst fyra dagars arbetsförmåga. Numerärt fler olycksfall i arbetet inträffade endast inom industrin. I alla branscher sammanlagt inträffade cirka 55 500 olycksfall i arbetet 2007.

När en arbetsgivare är skyldig att olycksfallsförsäkra sin arbetstagare i Finland, ersätts de olyckor som inträffat i arbetet alltid, oberoende av om arbetsgivaren har tecknat en försäkring och betalat försäkringspremier. Med tanke på det stora antalet olycksfall och systemets funktionalitet skulle det vara viktigt att säkerställa att såväl de inhemska företagen som företagen från tredjeländer försäkrar sina arbetstagare och betalar försäkringspremier. En utredning om olycksfallsförsäkringen ger också beställaren information om avtalspartners avsikter att sköta sina lagstadgade förpliktelser.

Utredning av pensions- och olycksfallsförsäkringarnas täckning och varaktighet

Enligt beställaransvarslagen ska beställaren av avtalsparten begära intyg över tecknande av pensionsförsäkringar samt över betalning av pensionsförsäkringsavgifter. I den lagen krävs inte utredning om hur länge försäkringarna i fråga har betalats och hur många arbetstagare försäkringarna täcker. Utredningsskyldigheten har till denna del ansetts vara bristfällig, eftersom den inte ger beställaren

information om avtalspartnerns tidigare verksamhet och vilja att uppfylla sina lagstadgade förpliktelser.

Uppgifterna i pensionsförsäkringsintygen varierar mellan försäkringsbolagen. I allmänhet betalas försäkringspremierna årligen enligt uppskattning, varefter försäkringstagaren har ett års tid att lämna in korrigerade uppgifter till försäkringsbolaget. Även om uppgifterna uppdateras är de alltid föråldrad information och beskriver inte situationen vid avtalstillfället.

En utvidgning utredningsskyldigheten i fråga om pensionsförsäkring skulle inte i tillräcklig grad öka beställarens information om avtalspartnerns pålitlighet med beaktande av ändringens ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagens administrativa kostnader.

Olycksfallsförsäkringarna är allmänna försäkringar, för vilka betalas en årlig förhandspremie enligt uppskattning. I försäkringen nämns inga enskilda personer. De slutliga premierna justeras årligen i efterhand. Inte heller en utvidgning av utredningsskyldigheten vid olycksfallsförsäkring till att omfatta varaktighet och täckning skulle i tillräcklig grad öka beställarens information om avtalspartnerns pålitlighet med beaktande av de ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagens administrativa kostnader som detta antagligen skulle orsaka.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att bekämpa grå ekonomi i byggbranschen. I propositionen föreslås det att till beställaransvarslagen ska fogas särskilda bestämmelser om byggverksamhet, som ska gälla alla sådana företag som bedriver byggverksamhet. Bestämmelserna ska således gälla dels företag inom byggbranschen som bedriver byggverksamhet, dels företag inom andra branscher när dessa bedriver byggverksamhet. Bestämmelserna ska effektivisera beställaransvarslagens funktionalitet och ge beställarna bättre möjligheter att säkerställa sina avtalspartners pålitlighet. I bekämpningen av den grå ekonomin är det nödvändigt att söka en jämvikt mellan den administrativa börda som be-

stämmelserna orsakar och åtgärdernas effektivitet.

Det föreslås att till beställaransvarslagen ska fogas särskilda bestämmelser för byggverksamhet i anslutning till såväl beställarens utredningsskyldighet som försumelseavgiften. Därför föreslås det också att en definition av byggverksamhet fogas till lagen. Den föreslagna definitionen av byggverksamhet motsvarar den i tillsynspraxis etablerade uppfattningen om tillämpningen av beställaransvarslagen i byggbranschen.

Om beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet föreslås en ny 5 a §. I motsats till vad som är fallet i annan verksamhet föreslås det att man i byggbranschen i fortsättningen också ska inhämta en utredning om arbetstagarnas olycksfallsförsäkring.

I 5 § i den gällande beställaransvarslagen föreskrivs det om undantagsfall, då beställaren inte är utredningsskyldig. I propositionen föreslås det att endast ett undantag ska tillämpas inom byggverksamhet. Utredningsskyldigheten ska inte omfatta de situationer där beställaren har grundad anledning att lita på att avtalsparten fullgör sina lagstadgade skyldigheter till följd av att avtalsparten är staten, en kommun, en samkommun, landskapet Åland, en kommun eller en samkommun i landskapet Åland, en församling, en kyrklig samfällighet, Folkpensionsanstalten eller Finlands Bank, ett i aktiebolagslagen (624/2006) avsett publikt aktiebolag, ett statligt affärsverk eller ett bolag som helt ägs av ett statligt affärsverk, en privaträttslig sammanslutning eller ett privaträttsligt bolag som helt ägs av en kommun eller en samkommun eller en motsvarande utländsk sammanslutning eller ett motsvarande utländskt företag eller till följd av orsaker som kan jämföras därmed.

För att bekämpa den grå ekonomin inom byggverksamhet ska beställarens utredningsskyldighet utsträckas också till sådana situationer där avtalspartnerns verksamhet anses etablerad eller där avtalsförhållandet mellan avtalspartnerna har blivit etablerat. En utvidgning av utredningsskyldigheten förtydligar tillämpningen av lagen. Eftersom fullgörandet av utredningsskyldigheten inte leder till en orimlig ökning av den administrativa

bördan eller höga kostnader, är det befogat att bredda utredningsskyldighetens omfattning.

I propositionen föreslås en förhöjd försummelseavgift i fråga om byggverksamhet. Byggverksamheten är nätverksbaserad och underleverantörskedjorna blir ofta långa. Arbetet utförs dock inom ett visst avgränsat område, dit tillträdet i allmänhet är begränsat och övervakat. Dessutom har huvudentreprenören ett visst ansvar för alla arbetstagare på byggplatsen. Geografiskt sträcker sig underleverantörskedjorna inom byggverksamheten inte heller så långt som i andra branscher.

I fortsättningen ska inom byggverksamhet påföras en förhöjd försummelseavgift då beställaren ingår ett avtal med en part som meddelats näringsförbud eller beställaren är medveten om att avtalsparten inte kommer att iaktta lagen. Det är fråga om sådana företag eller aktörer som kan antas vara verk samma åtminstone inom grå ekonomi. Att agera tillsammans med sådana företag är inte motiverat för någon verksamhet.

Det föreslås att påföljdssystemet enligt beställaransvarslagen inom byggverksamhet graderas så att den vanliga försummelseavgiften ska gälla försummelse av beställarens utredningsskyldighet och den förhöjda försummelseavgiften ska påföras för forseelser där de skyldiga åtminstone främjar grå ekonomi.

Dessutom försöker man främja utlämnande av handelsregisteruppgifter på elektronisk väg. I fortsättningen ska det vara möjligt att inhämta uppgifter som motsvarar handelsregisterutdraget från patent- och registerstyrelsen på elektronisk väg.

I fråga om offentlig upphandling föreslås det i propositionen att upphandlingslagen ändras så att i fortsättningen varje upphandlande enhet till ett upphandlingskontrakt som gäller byggverksamhet måste foga en klausul enligt vilken det i anställningsförhållanden förknippade med kontraktet ska följas åtminstone de minimivillkor för ett anställningsförhållande som enligt Finlands lag och bestämmelserna i kollektivavtalen ska iakttas i likartat arbete. Motsvarande förpliktelse gäller redan för statliga centralförvaltningsmyndigheter.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Iakttagandet av beställaransvarslagen och utredningsskyldigheten enligt den medför kostnader för företagen. För att dessa kostnader inte ska bli oskäligen i förhållande till den uppnådda fördelen, har man i lagen infört vissa situationer då utredningar inte behöver inhämtas. Genom denna proposition blir dessa situationer färre i fråga om byggverksamhet och ändringarna kommer således att orsaka beställaren kostnader i någon mån. Kostnaderna uppskattas dock bli rimliga i förhållande till den uppnådda nyttan.

Kostnader orsakas av granskning av förskottsuppbörsregistret, arbetsgivarregistret och registret över mervärdesskattskyldiga. Detta medför dock inte några betydande merkostnader för företagen, eftersom uppgifterna finns gratis tillgängliga i företags- och organisationsdatasystemet FODS. På motsvarande sätt orsakar inhämtande av handelsregisterutdrag obetydliga kostnader, eftersom ett sådant kan beställas elektroniskt från patent- och registerstyrelsen för cirka 4 euro.

Avtalspartnern kan sända beställaren intyg över betalda skatter eller beställaren kan inhämta ett intyg med fullmakt. Meddelande om vilket kollektivavtal som ska tillämpas förutsätter inte att själva kollektivavtalet ska lämnas in utan uppgift om vilket kollektivavtal som ska tillämpas räcker. Detta kan uppskattas medföra obetydliga kostnader för företagen.

Att få uppgift om näringsförbud från näringsförbudsregistret som förs av rättsregistercentralen kostar 0,81 euro per person då man bara vill ha uppgift om huruvida personen i fråga har meddelats näringsförbud. En förfrågan via en teknisk förbindelse, som också ger kunden de uppgifter om förbud som finns i registret, om det finns sådana uppgifter, kostar 2,60 euro per person. För en förteckning över registeruppgifter eller för utlämnande av uppgifter om flera personer på en gång tas ut 3,41 euro per person, dvs. om det t.ex. är fråga om 15 personer kostar en utredning om näringsförbud 51,15 euro.

Att utreda om det finns en olycksfallsförsäkring orsakar företagen nya kostnader. Ut-

redningsskyldigheten ska endast gälla försäkringens giltighet, inga närmare uppgifter behöver ges. Detta kan uppskattas medföra obetydliga kostnader för företagen.

Årligen söks 60 000—70 000 bygglov. Rakennusteollisuus RT har gjort en utredning om antalet huvudentreprenörer och underleverantörer i samband med beredningen av bestämmelserna om omvänd mervärdesskattskyldighet. Av utredningen framgår att det 2008 inom ny- och ombyggnad fanns cirka 60 000 projekt med en huvudentreprenör. Sammanlagt fanns det cirka 260 000 underleverantörer inom dessa projekt. Utanför utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen blir i nuläget cirka hälften av de granskade avtal som enligt de föreslagna bestämmelserna skulle komma att omfattas av utredningsskyldigheten. Slopandet av etableringskriteriet kan uppskattas leda till att på årsnivå över 100 000 avtal som tidigare har fallit utanför lagens tillämpningsområde kommer att omfattas av utredningsskyldigheten.

Arbets- och näringsministeriet har i samband med en utredning om den administrativa bördan på grund av arbetsgivarförpliktelserna klarlagt de kostnader som utredningsskyldigheten enligt beställaransvarslagen orsakar. Av utredningen framgår att den tid som går åt till att begära de utredningar som avses i 5 § årligen orsakar företagen en administrativ kostnad på cirka 1 170 euro. Samma kostnader har på uppdrag av ministeriet också utretts i fråga om mikro- och småföretag. Motsvarande kostnad var i mikroföretag 81—972 euro och i småföretag 25—300 euro per år.

Företagens uppskattningar av kostnaderna avviker avsevärt från varandra. Dessutom finns det ingen exakt information om hur de avtal som kommer att omfattas av beställarens utredningsskyldighet fördelar sig mellan företagen och i vilken mån en ökad utredningsskyldighet orsakar extra kostnader. Därför är det inte möjligt att uppskatta de administrativa kostnaderna för alla företag.

Inom byggverksamheten har redan i flera års tid utvecklats av kommersiella aktörer tillhandahållna elektroniska system, som minskar de administrativa kostnaderna. Systemen ger företagen möjlighet att inhämta

sådana uppgifter om andra företag som förutsätts i beställaransvarslagen. Till exempel via Tilaaajavastuu fi, som underhålls av Suomen Tilaaajavastuu Oy, har beställarna möjlighet att inhämta alla de uppgifter om avtalspartnern som förutsätts i beställaransvarslagen. Tjänsten kostar beställaren mindre än 100 euro per år. Tjänsten är gratis för de företag som har registrerat sig för tjänsten. Den omfattar cirka 6 000 företag, dvs. i praktiken största delen av de stora aktörerna i branschen. Motsvarande tjänster erbjuds också av de övriga ovannämnda kommersiella aktörerna.

De föreslagna lagändringarna orsakar företagen administrativa kostnader, men deras storlek begränsas avsevärt av de elektroniska informationssökningssystem som tillhandahålls av flera företag och som är i allmänt bruk inom byggbranschen. I flera situationer medför de föreslagna bestämmelserna inte nödvändigtvis just några extra kostnader, om företaget använder elektroniska system och om dess avtalspartner också har tagit dem i bruk. I fortsättningen är det nödvändigt att se till att de elektroniska systemen utvecklas.

Propositionen hänför sig till statsrådets principbeslut om ett effektiviserat åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012—2015. Med hjälp av åtgärdsprogrammet eftersträvas under regeringsperioden en årlig ökning på 300—400 miljoner euro i årliga skatter och socialförsäkringsavgifter, förhindrande av brottsskador och återtagande av vinning av brott.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland ansvarar för tillsynen över beställaransvarslagen. För närvarande framgår det vid cirka hälften av kontrollerna att beställaren inte har utredningsskyldighet enligt beställaransvarslagen. Största delen av dessa situationer beror på att avtalsverksamheten är etablerad eller att företagets verksamhet är etablerad. De föreslagna bestämmelserna medför att dessa situationer för byggverksamhetens del kommer att omfattas av utredningsskyldigheten. Till denna del kommer antalet avtal som

ska övervakas av de myndigheter som utövar tillsyn över beställaransvarslagen att öka.

5 Beredningen av propositionen

Förslaget till proposition har beretts i en trepartsarbetsgrupp vid arbets- och näringsministeriet. I arbetsgruppen fanns företrädare för Finlands Näringsliv EK, Företagarna i Finland, Kommunala arbetsmarknadsverket, Statens arbetsmarknadsverk, Rakennusteolli-

suus RT ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen STTK, Akava ry, Rakennusliitto ry och Servicefacket PAM. Som permanenta sakkunniga ingick i arbetsgruppen dessutom företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund.

De organisationer som deltog i beredningen är eniga om propositionens innehåll.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft**

2 §. Tillämpningsområde. I 2 mom. i paragrafen om tillämpningsområdet föreskrivs det om tillämpningen av lagen i fråga byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande. Momentets inledande stycke föreslås bli ändrat så att där definieras vad som i denna lag avses med byggverksamhet. En definition behövs, eftersom till lagen föreslås bli fogade bestämmelser som ska tillämpas inom byggverksamhet.

Med byggverksamhet ska avses byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande. Definitionen motsvarar till sitt innehåll bestämmelsen om byggbranschen i 2 § 2 mom. och den etablerade tillämpnings- och rättspraxis som den har gett upphov till.

Med byggverksamhet ska fortsättningsvis avses den verksamhet som bedrivs i byggbranschen enligt arbetarskyddslagen och statsrådet förordning om säkerheten vid byggarbeten (205/2009). Definitionen motsvarar också i huvuddrag definitionen av byggbransch i bestämmelserna om omvänd mervärdesskattskyldighet i lagen om skattnummer och skattnummerregistret för byggbranschen (1231/2011) och mervärdesskattelagen (1501/1993). Undantag är situationer där byggplatsen inte uppfyller definitionen av gemensam arbetsplats enligt 49 § i arbetarskyddslagen eller där en privatperson är byggherre. Bestämmelserna om skattnummer och omvänd mervärdesskattskyldighet kommer inte att tillämpas på byggplatsen då en privatperson är byggherre. Inte heller beställaransvarslagen tillämpas på beställare som är privatpersoner. Däremot tillämpas beställaransvarslagen på underleverantörer som är verksamma på sådana byggplatser, medan bestämmelserna om skattnummer och omvänd mervärdesskattskyldighet inte tillämpas på dem. Det är således möjligt att bestäm-

melserna om skattnummer eller omvänd mervärdesskattskyldighet inte tillämpas, medan beställaransvarslagen och dess bestämmelser om byggverksamhet ska iakttas.

Lagens tillämpningsområde ska inte ändras i samband med justeringen av ordalydelsen. Inom byggverksamhet ska lagen fortsättningsvis tillämpas också på beställare som är byggherrar och på alla dem i en avtalskedja som på en i 49 § i arbetarskyddslagen avsedd gemensam arbetsplats är beställare av en helhet som omfattar en arbetsprestation.

Det föreslagna begreppet byggverksamhet förtydligar tillämpningen av lagen och de bestämmelser om byggbranschen som har föreslagits att ska fogas till lagen, eftersom utredningsskyldigheten inte ska gälla endast företagen inom byggbranschen utan alla sådana företag som på de sätt som avses i 1 mom. beställer tjänster som ansluter till byggande. Däremot ska ett företag inom byggbranschen som ingår ett avtal om en underleverans som ansluter till någonting annat än byggverksamhet inte heller i fortsättningen vara skyldigt att iakta de särskilda bestämmelserna för byggbranschen.

5 §. Beställarens utredningsskyldighet. I 1 mom. 1 punkten föreslås det att ett skrivfel i benämningen på registret över mervärdesskattskyldiga i den finska språkdräkten rättas till.

I 1 mom. 2 punkten föreslås det att bestämmelsen om handelsregisterutdrag ändras så att förutom ett handelsregisterutdrag ska godkännas uppgifter som motsvarar ett handelsregisterutdrag och som erhållits från handelsregistret på något annat sätt.

Uppgifter som lämnats ut på något annat sätt än i form av ett handelsregisterutdrag ska motsvara uppgifterna i ett handelsregisterutdrag och tidpunkten för utlämnandet ska framgå, för att det senare ska vara möjligt att konstatera att uppgifterna vid tidpunkten för avtalet inte har varit äldre än tre månader.

Ändringen gör det lättare att lämna ut uppgifter ur handelsregistret på elektronisk väg.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 7 mom., där det hänvisas till en ny 5 a § som gäller byggverksamhet. I fortsättningen ska

inom byggverksamhet tillämpas bestämmelserna i 5 a § i stället för 5 §.

5 a §. Beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet. I paragrafen föreslås bestämmelser om en ny utredningsskyldighet för beställaren i samband med byggverksamhet. De särskilda bestämmelserna om byggverksamhet hänför sig till utvidgningen av beställarens utredningsskyldighet till att gälla också utredning om tecknande av olycksfallsförsäkring. Dessutom ska undantagen från utredningsskyldigheten vara färre än i andra branscher. I övrigt ska den utredningsskyldighet som ska tillämpas inom byggverksamhet motsvara utredningsskyldigheten i samband med verksamhet i andra branscher.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om beställarens skyldighet att begära ett intyg över tecknande av olycksfallsförsäkring.

Enligt lagen om olycksfallsförsäkring är arbetsgivaren skyldig att teckna olycksfallsförsäkring för sina arbetstagare i anställningsförhållande. I fortsättningen ska beställaren av avtalsparten begära intyg över att avtalsparten har en gällande olycksfallsförsäkring för sina arbetstagare. Olycksfallsförsäkringarna avtalas för försäkringsperioder och deras slutliga täckning och därigenom försäkringspremierna justeras årligen i efterhand. Om företaget har haft fler arbetstagare i sin tjänst än det uppgav i början av försäkringsperioden, bestäms den slutliga premien i samband med justeringen i efterhand enligt det faktiska antalet arbetstagare.

Utredningsskyldigheten enligt beställarsvarslagen ska omfatta inhämtande av uppgift om att avtalsparten har en gällande försäkring för sina arbetstagare. Försäkringsbologen ger intyg över försäkringarna och deras innehåll.

Vid byggverksamhet ska beställaren liksom vid annan verksamhet vara skyldig att av de utländska företagen inhämta motsvarande uppgifter i form av registerutdrag eller motsvarande intyg eller på något annat allmänt vedertaget sätt i enlighet med lagstiftningen i etableringslandet. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland informerar på sin webbplats om motsvarigheten till utredningarna enligt beställarsvarslagen och om utredning av

utländska avtalspartners pensionsförsäkringar.

Skyldigheten att inhämta motsvarande uppgifter ska också gälla olycksfallsförsäkringar. Utgångspunkten för lagen om olycksfallsförsäkring är att arbete som utförs i Finland ska försäkras i Finland. Undantagen gäller utstationerade arbetstagare. Skyldigheten att teckna en olycksfallsförsäkring bestäms i fråga om utstationerade arbetstagare på samma sätt som skyldigheten att teckna en pensionsförsäkring.

Befriade från skyldigheten att teckna olycksfallsförsäkring i Finland är företag etablerade i EU- och EES-länder som sänder sina arbetstagare till Finland. För deras vidkommande räcker det att beställaren företes ett A1- eller E101-intyg över att arbetstagaren omfattas av det avsändande landets system för social trygghet.

Skyldiga att teckna olycksfallsförsäkring är däremot företag som är verksamma i tredjeländer och som sänder arbetstagare till Finland, om det mellan Finland och det utsändande landet inte har ingåtts en sådan överenskommelse om social trygghet som innehåller bestämmelser om tecknade av olycksfallsförsäkring. Finland har för närvarande en gällande överenskommelse om social trygghet med Australien, Chile, Israel, Kanada, Quebec och USA. Av dessa innehåller överenskommelserna med Israel och Quebec bestämmelser om olycksfallsförsäkring. För att utredningsskyldigheten ska fullgöras räcker det med en uppgift om att olycksfallsförsäkring ingår i överenskommelsen om social trygghet.

I paragrafen ska föreskrivas om situationer när beställaren inte behöver begära utredningar som avses i 5 § 1, 2 och 5 mom. Vid byggverksamhet ska utredningar i fortsättningen inte behöva begäras då avtalsparten är staten, en kommun, en samkommun, landskapet Åland, en kommun eller samkommun i landskapet Åland, en församling, en kyrklig samfällighet, Folkpensionsanstalten eller Finlands Bank, ett i aktiebolagslagen avsett publikt aktiebolag, ett statligt affärsverk eller ett bolag som helt ägs av ett statligt affärsverk, en privaträttslig sammanslutning eller ett privaträttsligt bolag som helt ägs av en kommun eller en samkommun eller en mot-

svarande utländsk sammanslutning eller ett motsvarande utländskt företag. På motsvarande sätt ska beställaren kunna låta bli att begära utredningar av orsaker som kan jämföras med ovan nämnda.

Med tanke på lagens mål är det onödigt att i dessa situationer tillämpa en obligatorisk utredningsskyldighet. Beställaren kan dock alltid vid behov begära dessa utredningar.

Den föreslagna bestämmelsen innebär att man inom byggverksamhet i fortsättningen inte ska kunna låta bli att begära de utredningar som avses i lagen till följd av att avtalspartens verksamhet är etablerad eller att avtalsförhållandet mellan beställaren och avtalsparten är etablerat.

9 §. Försumelseavgift. Enligt 1 mom. är beställaren skyldig att betala en försummel-seavgift, om beställaren har försummat den utredningsskyldighet som avses i 5 §. Eftersom bestämmelser om den utredningsskyldighet som ska tillämpas inom byggverksamhet ska ingå i nya 5 a §, föreslås det att *1 mom. 1 punkten* som gäller försummel-seavgift ändras så att den förutom en hänvisning till 5 § också innehåller en hänvisning till 5 a §.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., där det ska hänvisas till 9 a § om förhöjd försummel-seavgift som ska tillämpas inom byggverksamhet. I fråga om försummel-seavgiften ska inom byggverksamhet i fortsättningen tillämpas 9 § 1 mom. 1 punkten och i 9 a § ska föreskrivas om förhöjd försummel-seavgift, som ska tillämpas i stället för 9 § 2 och 3 punkten. Bestämmelsen ska vara informativ.

9 a §. Förhöjd försummel-seavgift inom byggverksamhet. Det föreslås att paragrafen ändras till att föreskriva om förhöjd försummel-seavgift. En beställare ska enligt *1 mom.* vara skyldig att betala en förhöjd försummel-seavgift, om beställaren har agerat på ett sätt som avses i 9 § 1 mom. 2 eller 3 punkten.

I allmänhet är inom byggverksamhet agerande av den typ som beskrivs i bestämmelsen förknippad med ett systematiskt kringgående av lagstiftningen. Bestämmelsen ska närmast gälla fall då beställaren har ingått ett avtal med en part som meddelats näringsförbud eller då beställaren visar en tydlig och enligt allmän livserfarenhet observerbar lik-

giltighet inför det faktum att avtalsparten inte uppfyller sina förpliktelser. En sådan situation kan t.ex. vara när beställaren av avtalsof-ferten har kunnat förstå att den överenskom-na arbetsprestationen inte kan utföras till det offererade priset på så sätt att avtalsparten i egenskap av arbetsgivare sköter även redovisningen av skatter samt betalningen av arbetsgivares socialskyddsförsäkringar samt minimilöner till alla arbetstagare som behövs för att åstadkomma arbetsprestationen. Om storleken på den förhöjda försummel-seavgiften ska föreskrivas i *2 mom.* Den förhöjda försummel-seavgiften ska vara minst 16 000 euro och högst 50 000 euro.

När storleken på den förhöjda försummel-seavgiften bestäms ska man beakta värdet av avtalet mellan beställaren och dennes avtals-part samt den nytta som uppnås, förfarandets upprepning och planmässighet samt andra omständigheter. Om detta ska föreskrivas i *3 mom.* Bedömningen ska grunda sig på en helhetsbedömning av gärningens klanderbarhet och den uppnådda nyttan. Om tillämpningen av bestämmelsen skulle leda till ett oskäligt slutresultat, ska minimibeloppet kunna underskridas under de förutsättningar som föreskrivs i 9 § 4 mom.

I fråga om jämkning av försummel-seavgiften ska paragrafen innehålla en hänvisning till gällande 9 § 4 mom. Försummel-seavgiften ska kunna lämnas opåfordrad eller påföras till ett belopp som understiger minimibeloppet, om det med tanke på omständigheterna anses skäligt. Att underskrida försummel-seavgiftens minimibelopp eller lämna avgiften opåfordrad ska kunna komma i fråga t.ex. i en sådan situation där beställaren bevisligen och på ett tillräckligt sätt har försökt utreda avtalspartners bakgrund och existensen av ett näringsförbud, men ett näringsförbud som har meddelats avtalsparten före ingåendet av avtalet har blivit oupptäckt, eftersom det inte ännu har framgått av det handelsregisterutdrag som beställaren har inhämtat.

Ovan beskrivna situationer kan uppstå eftersom det enligt beställansvarslagen räcker att det inhämtade handelsregisterutdraget är högst tre månader gammalt. Uppgiften om näringsförbud framgår i allmänhet av handelsregistret, där näringsförbuden uppdateras i näringsförbudsregistret, som förs av Rätts-

registercentralen. Det är dock möjligt att näringsförbuden inte förmedlas från domstolen till näringsförbudsregistret och därifrån vidare till handelsregistret omedelbart när näringsförbudet har trätt i kraft. Beställaren kan således ha ett högst tre månader gammalt och rent handelsregisterutdrag, fastän avtalsparten vid avtalstillfället skulle vara belagd med näringsförbud.

9 b §. *Justering av försummelseavgiftens belopp.* I paragrafen ska i enlighet med gällande 9 a § föreskrivas om förhöjning av försummelseavgiftens belopp. Till bestämmelsen ska fogas justering av den förhöjda försummelseavgiftens maximi- och minimibelopp.

1.2 Lagen om offentlig upphandling

49 §. *Särskilda villkor för upphandlingskontrakt.* Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom., så att inom byggverksamhet i fortsättningen varje upphandlande enhet ska vara skyldig att i ett entreprenadkontrakt med en privat arbetsgivare som tilldelats kontraktet i ett anbudsförfarande, innan kontraktet undertecknas foga en klausul enligt vilken det i anställningsförhållanden förknippade med kontraktet ska följas åtminstone de minimivillkor för ett anställningsförhållande som enligt Finlands lag och bestämmelserna i kollektivavtalen ska iakttas i likartat arbete.

I fråga om den förpliktelse att följa lagen som ska införas i ett entreprenadkontrakt inom byggverksamhet är det inte befogat att göra skillnad mellan statlig och kommunal upphandling eller mellan olika upphandlande enheter som utför upphandlingen. Det nuvarande 2 mom. gäller alla upphandlingar som utförs av en statlig centralförvaltningsmyndighet och det nya 3 mom. ska gälla de övriga i upphandlingslagen avsedda upphandlande enheternas entreprenadkontrakt om byggverksamhet som avses i 2 § i beställarsvarslagen.

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt beslut KHO 3.12.2009 T 3482 bl.a. konstaterat att det hör till marknadsdomstolens behörighet att med stöd av 76 § i lagen om offentlig upphandling behandla ansökningar där det är fråga om huruvida det vid en upphandling har förfarits i strid med den lagen eller med

bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller i strid med Europeiska gemenskapens lagstiftning eller Världshandelsorganisationens avtal om offentlig upphandling. I lagen om offentlig upphandling föreskrivs om förfarandet vid beslut om upphandling och tilldelning av upphandlingskontrakt. Organisering av avfallshantering, uppfyllande av förpliktelser som uppstått utifrån anbudsförfarandet och påföljder av eventuella avtalsbrott hör inte till tillämpningsområdet för lagen om offentlig upphandling.

Enligt högsta förvaltningsdomstolens beslutspraxis reglerar upphandlingslagen inte brott mot upphandlingskontrakt och tolkning av kontraktsbrott hör inte till marknadsdomstolens behörighet. Påföljderna av brott mot den i momentet nämnda klausulen bestäms på avtalsrättsliga grunder. För det första kan påföljden grunda sig direkt på en avtalsbestämmelse. I kontraktet kan ett avtalsvillkor förenas med avtalsvite som ska betalas när avtalsparten bryter mot avtalsvillkoret. För det andra kan en upphandlande enhet enligt avtalsrättsliga principer ha rätt att kräva att rätt prestation uppfylls, att priset sänks eller att kontraktet hävs, vilket också kan förenas med skadeståndskrav.

Upphandlingslagen reglerar den upphandlande enhetens verksamhet och där kan inte ställas förpliktelser som gäller avtal mellan enskilda företag. Den upphandlande enheten kan dock i sin avtalsverksamhet t.ex. förutsätta att den som tilldelats ett kontrakt, i sina egna underleverantörsavtal inför en klausul som motsvarar den som förutsätts i 2 och 3 mom. i paragrafen.

Syftet med ändringen är att erbjuda de upphandlande enheterna verktyg för att säkerställa avtalspartnerns pålitlighet.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Eftersom i propositionen föreslås bestämmelser om en utvidgad utredningsskyldighet för beställaren och dessutom om en förhöjd

försummelseavgift, finns det behov av att utvärdera de föreslagna bestämmelserna från grundlagssynpunkt.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 37/2010 rd) gäller jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen endast människor. Dessutom har grundlagsutskottet konstaterat att den allmänna jämlikhetsprincipen inte ställer några stränga villkor för lagstiftarens prövning när man eftersträvar en lagstiftning som beaktar samhällsutvecklingen vid en viss tid. Utskottet har i olika sammanhang ur grundlagens jämlikhetsbestämmelse härlett kravet att särbehandling inte får vara godtycklig och att skillnaderna inte får bli oskäligen.

I fråga om byggverksamhet föreslås bestämmelser om en förhöjd försummelseavgift i vissa fall av brott mot beställaransvarslagen. Dessutom ska utredningsskyldighetens innehåll i fortsättningen vara mer omfattande och fullgöras i fler situationer än tidigare. Bestämmelserna ska gälla alla beställare som ingår ett underleverantörsavtal eller ett avtal om hyrd arbetskraft som gäller byggande eller reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande.

Försummelseavgiften för brott mot beställaransvarslagen ska i fortsättningen inom byggverksamhet i en del fall vara högre än i annan avtalsverksamhet som omfattas av la-

gen. Eftersom bestämmelserna ska tillämpas på samma sätt på alla sådana företag som ingår ett avtal om byggverksamhet inom lagens tillämpningsområde, är det inte fråga om att utan grund försätta företag eller branscher i olika ställning.

Högre påföljdsavgifter inom byggverksamheten är motiverade på grund av att grå ekonomi allmänt förekommer i samband med verksamheten, företagen är nätverksbaserade och underleveranser är allmänna. Förhöjda påföljder ska gälla situationer där företagen åtminstone främjar grå ekonomi och kommer således inte att vara oskäligen. Genom regleringen försöker man förhindra att ett företag genom att försumma sina lagstadgade och avtalsbaserade förpliktelser ska kunna få en konkurrensfördel gentemot företag som bedriver sin verksamhet med ärliga medel.

Lagförslaget innehåller inte några sådana inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna eller andra statsförfattningsrättsliga frågor som är problematiska från grundlagssynpunkt. Därför är det motiverat att anse att de lagförslag som ingår i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) det inledande stycket i 2 § 2 mom., den finska språkdräkten i 5 § 1 mom. 1 punkten och 2 punkten, 9 § 1 mom. och 9 a §, av dem 9 a § sådan den lyder i lag 1052/2010, samt
fogas till 5 § ett nytt 7 mom., till lagen en ny 5 a §, till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1052/2010, ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 9 b § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

 I fråga om byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande (*byggverksamhet*) tillämpas lagen på

5 §

Beställarens utredningsskyldighet

Innan beställaren ingår ett avtal om anlitande av en hyrd arbetstagare eller arbete som baserar sig på ett underleverantörsavtal, ska beställaren av avtalsparten begära och denne till beställaren lämna

 2) ett handelsregisterutdrag eller motsvarande uppgifter som erhållits från handelsregistret på något annat sätt,

Om beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet föreskrivs i 5 a §.

5 a §

Beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet

Vad som i 5 § föreskrivs om beställarens utredningsskyldighet tillämpas också på beställare med anknytning till byggverksamhet. En beställare med anknytning till byggverksamhet befrias dock inte från utredningsskyldigheten på grundval av 5 § 4 mom. 2 och 3 punkten och inte av orsaker som kan jämföras med dem som där anges. En beställare med anknytning till byggverksamhet ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. i nämnda paragraf ha ett intyg över att avtalsparten har tecknat en försäkring som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

9 §

Försummelseavgift

Beställaren är skyldig att betala en försummelseavgift, om beställaren har

1) försummat utredningsskyldigheten enligt 5 eller 5 a §,

2) ingått avtal om arbete som avses i denna lag med en näringsidkare som meddelats näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud (1059/1985) eller med ett företag vars bolagsman eller styrelseledamot eller vars verkställande direktör eller någon annan person i därmed jämförbar ställning inom bolaget har meddelats näringsförbud, eller

3) ingått ett i denna lag avsett avtal trots att beställaren måste ha känt till att den andra avtalsparten inte haft för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter såsom avtalspart och arbetsgivare.

Om beställarens skyldighet att betala försumelseavgift enligt 1 mom. 2 och 3 punkten i samband med byggverksamhet föreskrivs i 9 a §.

9 a §

Förhöjd försumelseavgift inom byggverksamhet

En beställare med anknytning till byggverksamhet är skyldig att betala en förhöjd

försumelseavgift, om beställaren har agerat på ett sätt som avses i 9 § 1 mom. 2 eller 3 punkten.

Den förhöjda försumelseavgiften är minst 16 000 euro och högst 50 000 euro.

När den förhöjda försumelseavgiften bestäms ska värdet av avtalet mellan beställaren och dennes avtalspart och den nytta som uppnås, upprepning, planmässighet samt andra omständigheter beaktas.

Vad som i 9 § 4 mom. föreskrivs om försumelseavgift tillämpas också på förhöjd försumelseavgift.

9 b §

Justering av försumelseavgiftens belopp

Maximi- och minimibeloppet av försumelseavgiften enligt 9 § och 9 a § justeras vart tredje år genom förordning av statsrådet så att det motsvarar förändringen i penningvärdet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om offentlig upphandling

I enlighet med riksdagens beslut
föogas till 49 § i lagen om offentlig upphandling (348/2007) ett nytt 3 mom. som följer:

49 §

Särskilda villkor för upphandlingskontrakt

beställarens utredningsskyldighet och ansvar
vid anlitande av utomstående arbetskraft
(1233/2006).

— — — — —
Vad som i 2 mom. föreskrivs om en statlig
centralförvaltningsmyndighets skyldighet,
tillämpas också när någon annan upphand-
lande enhet sluter ett entreprenadkontrakt om
byggverksamhet som avses i 2 § i lagen om

— — — — —
Denna lag träder i kraft den 20 .
Om upphandlingsförfarandet har inletts in-
nan lagen träder i kraft ska på upphandlingen
tillämpas de bestämmelser som gällde vid
ikraftträdandet.

Helsingfors den 22 mars 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Arbetsminister *Lauri Ihalainen*

1.

Lag**om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) det inledande stycket i 2 § 2 mom., den finska språkdräkten i 5 § 1 mom. 1 punkten och 2 punkten, 9 § 1 mom. och 9 a §, av dem 9 a § sådan den lyder i lag 1052/2010, samt
fogas till 5 § ett nytt 7 mom., till lagen en ny 5 a §, till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1052/2010, ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 9 b § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

2 §

*Tillämpningsområde**Tillämpningsområde*

 I fråga om byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande tillämpas lagen på

 I fråga om byggande samt reparations-, service- och underhållsverksamhet som ansluter till byggande **(byggverksamhet)** tillämpas lagen på

5 §

5 §

*Beställarens utredningsskyldighet**Beställarens utredningsskyldighet*

Innan beställaren ingår ett avtal om anlitan-
 de av en hyrd arbetstagare eller arbete som
 baserar sig på ett underleverantörsavtal, ska
 beställaren av avtalsparten begära och denne
 till beställaren lämna

Innan beställaren ingår ett avtal om anli-
 tande av en hyrd arbetstagare eller arbete
 som baserar sig på ett underleverantörsavtal,
 ska beställaren av avtalsparten begära och
 denne till beställaren lämna

 2) ett utdrag ur handelsregistret,

 2) ett handelsregisterutdrag *eller motsvaran-
 de uppgifter som erhållits från handelsre-
 gistret på något annat sätt,*

*Om beställarens utredningsskyldighet i
 samband med byggverksamhet föreskrivs i 5
 a §.*

5 a §

Beställarens utredningsskyldighet i samband med byggverksamhet

Vad som i 5 § föreskrivs om beställarens utredningsskyldighet tillämpas också på beställare med anknytning till byggverksamhet. En beställare med anknytning till byggverksamhet befrias dock inte från utredningsskyldigheten på grundval av 5 § 4 mom. 2 och 3 punkten och inte av orsaker som kan jämföras med dem som där anges. En beställare med anknytning till byggverksamhet ska utöver det som föreskrivs i 1 mom. i nämnda paragraf ha ett intyg över att avtalsparten har tecknat en försäkring som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

9 §

Försummelseavgift

Beställaren är skyldig att betala en försummelseavgift, om beställaren har

1) försummat utredningsskyldigheten enligt 5 §,

2) ingått avtal om arbete som avses i denna lag med en näringsidkare som meddelats näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud (1059/1985) eller med ett företag vars bolagsman eller styrelseledamot eller vars verkställande direktör eller någon annan person i därmed jämförbar ställning inom bolaget har meddelats näringsförbud, eller

3) ingått ett i 2 punkten avsett avtal trots att beställaren måste ha känt till att den andra avtalsparten inte haft för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter såsom avtalspart och arbetsgivare.

9 §

Försummelseavgift

Beställaren är skyldig att betala en försummelseavgift, om beställaren har

1) försummat utredningsskyldigheten enligt 5 eller 5 a §,

2) ingått avtal om arbete som avses i denna lag med en näringsidkare som meddelats näringsförbud i enlighet med lagen om näringsförbud (1059/1985) eller med ett företag vars bolagsman eller styrelseledamot eller vars verkställande direktör eller någon annan person i därmed jämförbar ställning inom bolaget har meddelats näringsförbud, eller

3) ingått ett i denna lag avsett avtal trots att beställaren måste ha känt till att den andra avtalsparten inte haft för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter såsom avtalspart och arbetsgivare.

Om beställarens skyldighet att betala försummelseavgift enligt 1 mom. 2 och 3 punkten i samband med byggverksamhet föreskrivs i 9 a §.

9 a §

Justering av försummelseavgiftens belopp

Maximi- och minimibeloppet av försummelseavgiften enligt 9 § ska justeras vart tredje år

9 a §

Förhöjd försummelseavgift inom byggverksamhet

En beställare med anknytning till bygg-

genom förordning av statsrådet så att det motsvarar förändringen i penningvärdet.

verksamhet är skyldig att betala en förhöjd försumelseavgift, om beställaren har agerat på ett sätt som avses i 9 § 1 mom. 2 eller 3 punkten.

Den förhöjda försumelseavgiften är minst 16 000 euro och högst 50 000 euro.

När den förhöjda försumelseavgiften bestäms ska värdet av avtalet mellan beställaren och dennes avtalspart och den nytta som uppnås, upprepning, planmässighet samt andra omständigheter beaktas.

Vad som i 9 § 4 mom. föreskrivs om försumelseavgift tillämpas också på förhöjd försumelseavgift.

9 b §

Justering av försumelseavgiftens belopp

Maximi- och minimibeloppet av försumelseavgiften enligt 9 § och 9 a § justeras vart tredje år genom förordning av statsrådet så att det motsvarar förändringen i penningvärdet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om offentlig upphandling

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 49 § i lagen om offentlig upphandling (348/2007) ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

49 §

49 §

Särskilda villkor för upphandlingskontrakt

Särskilda villkor för upphandlingskontrakt

Vad som i 2 mom. föreskrivs om en statlig centralförvaltningsmyndighets skyldighet, tillämpas också när någon annan upphandlande enhet sluter ett entreprenadkontrakt om byggverksamhet som avses i 2 § i lagen om beställarens utredningsskyldighet och an-

svar vid anlitande av utomstående arbets-
kraft (1233/2006).

Denna lag träder i kraft den 20 .
Om upphandlingsförfarandet har inletts
innan lagen träder i kraft ska på upphand-
lingen tillämpas de bestämmelser som gällde
vid ikraftträdandet.
